

KALAUZ

AZ EMBERBARÁTI OKTATÁS ÉS NEVELÉS TERÉN.
HAVI FOLYÓIRAT.

A testi és szellemi fogyatkozásban szenvedőket gyámloló országos egyesület hivatalos közlönye.

A lap 1—3—5—7—9 számait

az egyesület tagjai tagsági díjuk fejében kapják.

Megjelenik július és augusztus kivételével minden hó utolsó napján.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK ÁRA:
Egész évre . . . . 2 frt 50 kr.	Scherer István	Soronkint . . . . . 15 kr.
Egyes szám ára: . . . 25 kr.	Budapest, VIII., Sándor-utca 38.	Bélyegilleték 30 kr.

TARTALOM: Egyesületi közlemények. — A hülyék menháza alapszabályai. — Segélyszózat a székesfőváros gyengetehetségű népiskolai tanulóinak érdekében. *Scherer István.* — Vegyesek.

Egyesületi közlemények.

Egyesületünk május 5-én tartotta meg évi rendes közgyűlését a vármegyeház termében. Elnök úr Ó Nagyméltósága akadályozva lévén a megjelenésben, helyette Benitzky Lajos szakosztályi elnök elnökölt, ki is melegen üdvözölve a szép számban megjelent tagokat a gyűlést megnyitottnak jelentette ki.

Az évi jelentés felolvasottnak tekintetvén, egyhangulag tudomásul vétetett. Az 1897. évi számadások és vagyoni állapot kimutatás is egyhangulag tudomásul vétetett s a számvizsgálók javaslatára a pénztárnok és ellenőrnek a felmentvényt megadatott. A közgyűlés a számvizsgálóknak elismerő köszönetét fejezte ki önzetlen működésükért.

A jelen évi költség-előirányzat minden vita nélkül elfogadtatott, valamint elfogadtattak az alapszabályok módosítására vonatkozó igazgató-bizottsági és választmányi javaslatok is.

Kállay Gyula székesfővárosi bizottsági tag felemlítette a közgyűlésen, hogy az előző napon tartott székesfővárosi közjótékonsági gyűlésen egyesületünk kérvényét kedvezőleg intézték el, a mennyiben 500 frt segélyt szavaztak meg. Titkár e bejelentéssel kapcsolatban megjegyezte, hogy éppen Kállay Gyula tagtársunk az, a kinek ezen segély megszavazása tekintetében az egyesület hálára van lekötelve, miután az ő javaslatára szavazta meg ezen összeget a közjótékonsági bizottság. Indítványozza, hogy a közgyűlés fejezze ki érte hálás köszönetét. A közgyűlés élénk helyesléssel fogadta az indítványt s Kállay

Gyula tagtársunk nemesszivü érdeklődéseért és buzgalmaért jegyzőkönyvileg fejezte ki köszönetét.

Dr. Kerékgyártó Béla elismerő szavakkal tolmácsolja a közgyűlés érzelmeit az elnökség iránt s midőn a jelen évben is jelentékeny sikerekről számolt be az elnökség, ezzel minden nemesen érző egyén rokonszenvét és elismerését érdemelte ki. Indítványozza, hogy ezen sikeres és önzetlen tevékenységért jegyzőkönyvileg fejezze ki a közgyűlés köszönetét. A közgyűlés osztozik felszólaló nézetében s egyhangu helyesléssel járul hozzá indítványához. Több tárgy nem lévén elnök a közgyűlést berekeszti.

Egyesületünk igazgató-bizottsága ápril hó 19-én tartotta meg gyűlését Gróf Batthyány Gézané úrnő lakásán. A gyűlésen résztvettek a grófnő és Rakovszky István elnök úr elnöklése alatt: Kléh István szakosztályi elnök, továbbá Hauszmann Alajosné, Müller Mórné, gróf Batthyány Géza, lovag Falk Zsigmond, Dr. Grosz Emil, György Aladár, Dr. Mandello Károly, Dr. Szabó József, Dr. Szenes Zsigmond és Scherer István. Távol maradásukat kimentették: Gróf Pállfy Daun Lipótné, Hampel Józsefné, Benitzky Lajos, Burchard-Bélaváry Konrád és Klimes Gyula.

Titkár jelenti, hogy az „Egyetértés“ siketnémak társas-köre a jelen évben rendezett táncmultságának tisztajövedelméből 30 frt 50 krt. juttatott egyesületünknek, továbbá, hogy az egyesült fővárosi takarékpénztár 50 frtot; a magyar leszámítoló- és pénzváltó-bank 50 frtot; az első magyar általános biztosító-társaság 50 frtot; a Könyves Kálmán páholy 50 frtot adományoztak egyesületünknek, mely adományokért az elnökség köszönetét fejezte ki. Az igazgató-bizottság a bejelentést örvendetes tudomásul veszi s maga részéről is hálás köszönetet mond az adományozóknak.

Több kérvény az illető szakosztályoknak adatott ki tárgyalás végett.

A földmivelésügyi Minister Úr sajnálattal értesíti az egyesületet, hogy a budaeörsi kamara erdőből kért területet nem adhatja át egyesületünknek, miután ez a terület már átadatott gyümölcsészeti czélokra a kertészeti tanintézetnek. — Tudomásul vétetik.

Titkár jelenti, hogy az országos gyűjtés ügyében kiküldött-bizottság megállapodott a gyűjtés módozataira nézve s bemutatja a bizottság megállapodásait. — Jóváhagyólag tudomásul vétetett s a bizottságnak 300 frt hitel szavaztatott meg.

Elnök jelenti, hogy egy szerencsétlen siketnéma gyermeket, a kit szülői gyógykezelés végett felhoztak a székes fővárosba s a kinek anyja távol lakván, a hazautazás költségeit a jelenben nem fedezhetné, méltányossági okokból az asylumba

ideiglenesen felvett. — Az igazgató-bizottság elnök intézkedését jóváhagyólag veszi tudomásul.

Titkár bemutatja az évi jelentés tervezetét, mely elfogadtatott.

A számvizsgálók jelentése az egyesület 1897. évi számadásairól s vagyoni állapotáról örvendetes tudomásul vétetett.

Titkár bemutatja az 1898. évi költségelőirányzatot, mely tárgyalatván elfogadtatott s a választmány, illetőleg közgyűlés elé terjesztetni határozatott.

Az egyesület hosszú czimének megváltoztatása s illetőleg gyűjtő czimül valamely rövidebb szó, vagy kifejezés választása felett folyván az eszmecsere, a bizottság az „Emberbarát“ gyűjtő czímet javasolja a közgyűlésnek elfogadásra.

Az alapszabályok némely pontjának módosítását is eszközölte az igazgató-bizottság s a tagsági díjak felemelését tartotta szükségesnek, a már jelenleg is tagok számára azonban a régi díjak maradván érvényben, hacsak önkényt nem vállalkoznak a tagok a magasabb díj fizetésére.

Burchard-Bélaváry Konrád indítványozza, hogy a gyűlésről elmaradó tagok bizonyos összeget fizessenek az egyesület céljaira. Ő maga a mai ülésről való elmaradásaért 5 frtot küld be. Az igazgató-bizottság az indítványozó javaslatát kötelezővé nem teheti, de elhatározza, hogy ezen tény követendő például a „Kalauz“-ban felemlitessék.

Uj tagok jelentkeztek. Alapító-tagul: Az ujpesti polgári leányiskola (Lustig Emma úrnő buzgalma folytán), Gróf Korniss Miklósné 25—25 frttal, Dr. Falussy Gusztáv 50 frttal és Dr. Cselley János 25 frttal; rendes tagul: Bárd Rezső.

Elnök hálásan köszöni meg gróf Batthyány Gézáné úrnő szives előzékenységét, hogy a gyűlés megtarthatása céljából lakását volt szives átengedni, mire a gyűlés véget ért.

Egyesületünk választmánya ápril 25-én tartotta gyűlését gróf Batthyány Gézáné úrnő lakásán. A gyűlésen résztvettek a grófnő és Rakovszky István elnök úr elnöklete alatt: Hollán Ernőné szakosztályi elnök, Blum Bertalanné, Hajós Józsefné, Lustig Emma, Müller Mórné, Scherer Istvánné, Burchard-Bélaváry Konrád, gróf Batthyány Géza, lovag Falk Zsigmond, Gonda József, Grum Ferencz, Hajós József, Kállay Gyula, Dr. Kerékgyártó Béla, Dr. Korányi Sándor, ifj. Luczenbacher Pál, Pivár Ignác, Tolnai J. Béla, Villányi Alajos, Wallfisch Géza és Scherer István. Távolmaradásukat kimentették: Barkassy Géza, Dr. Grosz Emil és Dr. Szabó József.

Az igazgató-bizottság által már elfogadott évi jelentés felolvastatván, az észrevétel nélkül elfogadtatott. Az egyesület cziméül azonban a választmány az „Emberbarát“ czim helyett, miután ilyen czimű egyesület már van a székes fővárosban a

„Szeretet“ czímet fogadja el, egyebekben pedig elfogadja az alapszabályok módosításait s tudomásul veszi a számvizsgálók jelentését s a betérjesztett költség-előirányzatot.

Titkár beszámol a jelen év intézkedéseiről. — Tudomásul vétetik.

Az egyesület tagsági díjainak felemelése folytán alapító-tagsági díjainak 50 frtig való kiegészítését Gróf Batthyány Gézáné, Hollán Ernőné, Blum Bertalanné és Wallfisch Géza jelentik be. — Örvendetes tudomásul vétetik.

Gróf Batthyány Gézáné bejelenti, hogy gróf Batthyány Iván 50 frttal lépett be alapító tagnak. Ugyanekkor Hajós Józsefné úrnő is 50 frtot fizet le, mint alapító tagsági díját. Örvendetes tudomásul vétetik.

A választmányba új tagul felvételget Gallauner Lujza úrnő, az újpesti leányiskola igazgatója.

Burchard-Bélaváry Konrád indítványozza, hogy az államsorsjáték jövedelmében való részesedés végett kérvényezzünk a pénzügyministeriumnál. — Elnök megjegyzi, hogy már egy ízben kérvényt nyújtottunk be, de sikertelenül, most azonban újból is fogunk kérvényezni.

Blum Bertalanné ismétli a mult közgyűlés alkalmával tett indítványát a gyermek tagok bevonása tárgyában. Az igazgató-bizottság felkérte, hogy újból foglalkozzék e kérdéssel.

Lustig Emma helyesnek tartaná, ha az egyesület továbbképző iskolát nyitna vagyonosabb siketnémák számára, a létesítési szándékolt menházzal kapcsolatban. Titkár megjegyzi, hogy a menház a hülyék számára létesül. — Elnök etikai szempontból nem tartaná helyesnek, ha egyesületünk ily irányban fejtené ki tevékenységet s azt hiszi, hogy egy ilyen intézet inkább magán vállalkozás útján volna létesítendő. Az egyesület legfeljebb erkölcsi támogatást nyújthatna. — A választmány elnök nézetét teszi magáévá.

Gróf Batthyány Gézáné úrnőnek azon szíves előzékenységeért, hogy lakását a gyűlés céljaira átengedni szíves volt a választmány köszönetét fejezven ki, elnök a gyűlést berekeszti.

Jóteköny hagyomány. Szeth Czeczília úrnő, a ki egyesületünknek alapító tagja volt, végrendeletileg 200 forintot hagyományozott egyesületünknek, mely összeget a székesfőváros pénztára ki is fizetett. E nemesszívü megemlékezés buzdítsa azokat, a kik földi javakkal meg vannak áldva, hasonló tettekre, a megboldogult emléke pedig legyen feledhetlen előttünk.

Kérelem tisztelt tagjainkhoz! Egyesületünk jelen évi közgyűlése elfogadta az igazgató-bizottság és választmány azon javaslatát, hogy az évi tagsági díjak egy forintról 2 forintra emeltessenek fel, de meghagyta azt a jogot minden tagnak, hogy tetszése szerint a régebbi, vagy az új tagsági díjat fizesse.

Egyesületünk nemes működésének előmozdításához nagyban hozzájárul az, ha anyagi eszközökben nem szükölködünk s ezért ez uton is azon tiszteletteljes kérelemmel fordulunk tisztelt tagjainkhoz, hogy a mennyiben lehetséges, kijelenteni sziveskedjenek, miszerint a jövő évben már a két forintos tagsági díjakat hajlandók fizetni. Kérjük, hogy ezen nemeszívü elhatározásukról a titkári hivatalt egyszerű levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.

Perzselyeink elhelyezését — a belügyministerium engedélye folytán — már megkezdettük. A perzselyek befonását a budapesti vakok intézetével kapcsolatos tanműhelyben végezték igen szépen. Az a remény biztat bennünket, hogy igen tisztelt tagjaink a hozzájuk küldendő perzselyt elfogadják s a szerencsétlen vakok érdekében gyermekeik és ismerőseik körében adományokat gyűjteni szivesek lesznek.

Jótekonyság. Burchard-Bélaváry Konrád igazgató-bizottsági tagunk egy gyűlésről való elmaradásaért 5 forintot küldött adományképpen, hogy így legalább anyagilag támogassa működésünket. Dr. Grosz Emil igazgató-bizottsági tagunk pedig ugyancsak egy gyűlésről való elmaradásaért 10 drb. perzsely költségeit fedezte (mintegy 10 frt értékben). E jótekonyság nem szorul dicséretre s vajha mentül több követőre találna.

Egyesületünk a jelen évben országos gyűjtés megindítását határozta el. A belügyministerium engedélyét megnyervén, a gyűjtő iveket már elkészítettük s a legközelebb szét fogjuk küldeni. Ez uton is kérjük tisztelt tagtársainkat, hogy szánják meg azokat a szerencsétleneket, a kiknek javára a gyűjtés szolgálni fog s adakozzanak néhány fillért s kérjék fel ismerőseiket és barátait is, hogy járuljanak hozzá emberbaráti működésünk sikerének elősegítéséhez.

Hülyék menháza. A belügyministerium a jelen évre 2000 frt segélyt adott a létesítendő hülyék menháza költségének fedezésére. A menház szabályzat tervezetét jelen számunkban hozzuk, itt csak azt jegyezzük meg, hogy szándékunk van a menházat még ez év őszén megnyitni, még pedig a budai oldalon kibérlendő helyiségben. Jelentkezéseket a felvételre már most is elfogad a titkári hivatal. (VIII., Sándor-u. 38. sz.)

Az osztrák-magyar bank főtanácsa O császári és apostoli királyi Felsége ötven éves uralkodási jubileuma szerencsés eseményének maradandó emlékeül egyesületünk alapszabályszerű czéljaira „az osztrák-magyar banknak 1898. évi Ferencz József császár és király jubilaris alapítványa“ elnevezés alatt 5000 koronát juttatott készpénzben.

A bank összesen 188,500 koronát adományozott hazai egyesületeinknek és intézeteinknek, a mely összegből a vakok budapesti orsz. intézete 20,000 korona alapítványban részesült.

A hülyék menháza alapszabályai.

(Tervezet.)

1. §. Oly czélból, hogy a Magyarorszáiban lakó, sok esetben közveszélyessé váló hülyék megfelelő gondos ápolásban részesüljenek s testi szervezetükhöz és egészségi állapotukhoz mért foglalkozáshoz jussanak, a „Szeretet“ testi és szellemi foglalkozásban szenvedőket gyámolító országos egyesület“ a belügyi kormány és a székesfőváros közönségének támogatásával „Hülyék menháza“ czím alatt emberbaráti intézetet létesít és tart fenn.

A menház felügyeleti és vezetési teendőit az egyesület igazgató-bizottsága, illetőleg a hülyék ügyével foglalkozó szakosztályából alakított felügyelő-bizottság teljesíti, a mely bizottságnak tagjai a belügyi kormány és a székesfőváros egy-egy kiküldöttje is.

A főfelügyeletet a belügyministerium gyakorolja.

2. §. A menház fenntartói:

- a) a belügyministerium,
- b) a székesfőváros, és
- c) az egyesület.

A fenntartási költségek fedezésére szolgálnak:

- a) az állampénztárból folyósított összegek;
- b) a székesfőváros segélye;
- c) az alapítványok kamatai;
- d) esetleges adományok és hagyományok;
- e) a fizető ápoltak díjai;
- f) az egyesület közgyűlése által e célra megszavazott összegek.

3. §. Jótékony emberbarátok e menházban örök időkre szóló alapítványt tehetnek. Az ilyen alapítvány vagy az alapító nevét, vagy az általa kijelölt más nevet viseli s az ezen alapítványra való kinevezési jog az alapítvány tevőnek, vagy jogutódjának biztosítható. Az alapítvány összege 6000 forint, mely készpénzben, vagy állampapirban fizetendő az egyesület pénztárába.

4. §. A „hülyék menháza“-ba csak olyan mindkét nembeli magyarországi illetőségű hülyék és gyenge elméjük vehetők fel, vallás és nemzetségi különbség nélkül, kik életkoruk 10-ik évét már betöltötték s orvosi bizonyítvánnyal igazolni képesek, hogy egészségesek, testileg épek s munkára alkalmasak.

Dühöngő hülyék egyáltalában nem vehetők fel, testileg nyomorékok pedig csak kivételesen, kiválóan fontos okokból, melyeknek mérlegelése a felügyelő-bizottságra tartozik.

5. §. Az ápoltak háromfélék:

- a) ingyenesek ;
- b) alapítványosak ;
- c) fizetők.

Az ingyeneseket a felügyelő-bizottság javaslatára az egyesület igazgató-bizottsága veszi fel, az alapítványosokat a szabályok betartásával az alapítványt tevők nevezik ki, a fizetők felvétele felett pedig a felügyelő-bizottság határoz.

Az elhelyezés, illetőleg felvétel bizonyos időre, vagy életfogytig terjedhet. A menház érdekét veszélyeztető hülyék azonban bármikor eltávolíthatók. Az eltávolítás tekintetében, esetleg orvosi szakvélemény alapján, a felügyelő-bizottság határoz.

6. §. Ápolási díj czimén negyedévi előleges részletekben 10—15 éves koru hülyék után évi 250 frt (500 korona) 15 éves koron tul levők után évi 300 frt (600 korona) fizetendő az egyesület pénztárába.

Hatóságokkal szemben joga van az egyesület igazgató-bizottságának, hogy az ápolási díjakat ettől eltérőleg is megállapíthassa.

Esetleges kedvezményekért különleges orvosi kezelésért (külön szoba és szolgálat stb.) külön díjak fizetendők, melyeknek megállapítása a felügyelő-bizottság jogához tartozik.

Az ápolási díjak mindenkor január 1-én, ápril 1-én, julius 1-én és október 1-én előre fizetendők. Indokolt kérelem alapján a felügyelő-bizottság 6 heti halasztást is adhat. Ha ezen határnapig sem fizettetik be az ápolási díj, az ápoló a menházból eltávolíttatik.

A díjak azon naptól fizetendők, melyen az ápoló a menházba felvétetett.

Elhalálozás esetén a már befizetett díjak visszafizetése nem követelhető.

7. §. A felvétel kérvény alapján történik. A kérvényhez csatolandók :

- a) A felveendő keresztlevele, illetőleg születési bizonyítványa.
- b) Hatósági orvos által kiállított bizonyítvány, melynek mintája a menház igazgatóságánál kapható. (l. 1. melléklet.)
- c) Családi és vagyoni állapot kimutatás.
- d) Himlő oltási bizonyítvány.
- e) Fizető ápolotknál kötelező nyilatkozat, hogy a díjak pontosan fizettetnek. (l. 2. melléklet.)
- f) Hatósági bizonyítvány, hogy a felvételt kérő vagyoni állapota a díjak fizetését lehetővé teszi. (l. 3. melléklet.)
- g) Ingyenes, vagy alapítványi helyre pályázóknál szegény-ségi bizonyítvány.

A felvételi kérvények az egyesület igazgató-bizottságához nyújtandók be. Az alapítványi helyek elnyeréseért egyenesen az alapítókhöz kell fordulni.

8. §. Minden ápolt köteles megfelelő ruházatot magával hozni. (l. 4. melléklet.) Elhalálozás, vagy eltávolítás esetén a ruházat az ápolt hozzátartozóinak visszaadatik.

A menházból csak az egyesület igazgató-bizottságának tudtával lehet ápoltakat elvinni. A hatóságok által elhelyezett hülyék, csak a hatóság engedélyének bemutatása esetén távozhhatnak.

9. §. Az ápoltak a menházban teljes ellátást, ruházatot kapnak és orvosi kezelésben részesülnek, a házi és gazdasági teendők elvégzésénél segédkeznek. Nyáron kerti és mezei munkával foglaltatnak el, a téli hónapokban pedig házi ipart (kosárfonás, botfaragás stb.) üznek. A menház házirendje minden ápoltra nézve kötelező. Kivételnek csak orvosi rendeletre lehet helye.

10. §. A menház közvetlen vezetését az egyesület igazgató-bizottsága által választott igazgató végezi a megszabott házirend és utasítások értelmében.

A személyzetet az igazgató meghallgatásával a felügyelő-bizottság alkalmazza.

Az összes személyzet fegyelmi ügyeiben a felügyelő-bizottság határoz, melynek határozata ellen az egyesület igazgató-bizottságához nyújtható be fellebezés.

Az igazgató és személyzet teendőit a felügyelő bizottság állapítja meg.

11. §. Jelen alapszabályokat tárgyalta és elfogadta a „Szere-tet“ testi és szellemi fogyatkozásban szenvedőket gyámolító országos egyesület igazgató-bizottsága“ 1898..... hó..... án tartott gyűlésében.

1. melléklet.

Orvosi vélemény.

.....nevü.....éves hülye egyénről.

1. Minő a testi szervezete általában?
2. Minő a fej alkotása?
3. Fejlettek-e az érzékei?
4. Épek-e a végtagjai?
5. Minő a járása és mozgása?
6. Minő az étvágya és emésztése?
7. Szened-e eskorban? gyakoriak a rohamok?
8. Önfertőző-e?
9. Volt-e beteg s miféle betegségben szenvedett?
10. Minő gyógykezelésben részesült eddig?
11. Születésétől hülye? vagy hányadik évétől?
12. Mi lehet a hülyeség valószínű oka?

13. Minő az értelmi állapota?
14. Minő a kedélyi állapota? (komor, izgatott, élénk)
15. Figyel-e környezetére és imeri-e a család tagjait?
16. Maga öltözködik? eszik?
17. Tisztaság szerető?
18. Mivel foglalkozik?
19. Érti-e a figyelmeztetést, parancsot s engedelmeskedik-e?
20. Járt-e iskolába?
21. Tud-e írni-olvasni?
22. Minő rossz szokásai vannak?
23. A szülők vérrokonok?
24. A szülők, vagy a rokonságban vannak-e iszákosok?
25. A rokonságban van-e több hülye, vak, siketnéma, vagy egyéb fogyatkozásban szenvedő?

2. melléklet.

Nyilatkozat.

Alólirott kijelentem, hogy.....nevű
gyermeknek, a ki.....év.....hó.....napján
született, a budapesti „Hülyék menházába“ való felvételét kértem.

Kötelezem magam, hogy az évi.....frt ápolási díjat
negyedévi előleges részletekben és pedig mindig január 1-én,
ápril, 1-én, július 1-én és október 1-én az egyesület pénztárába
pontosan befizetem.

Beleegyezem és megnyugszom abban, hogy nevezett
gyermekem abban az esetben, ha a szabályzatok értelmében a
menházból eltávolítandó volna, saját költségemen hazaszállít-
tassék.

.....18.....hó.....én.

A névalírás valóságáért kezeskedik:

3. melléklet.

Hatósági bizonyítvány.

Alólirt község előljárósága ezennel hivatalosan bizonyítja,
hogy.....itteni lakós, ki.....
nevű hülye gycrmekének.....a budapesti „Hülyék men-
házá“-ba való felvételét kérte, olyan anyagi viszonyok között

él, hogy gyermeke után az évi ..... frt ápolási díjat meg-
eröltetés nélkül fizetni képes.

..... 18 ..... hó ..... án.

P. H.

polgármester. (bíró)

4. melléklet.

Ruházat.

Férfiak részére.

3 öltözet ruha (1 ünnepi, 1 nyári, 1 téli);
6 ing, 6 alsó nadrág, 6 pár harisnya, 6 zsebkendő;
2 pár cipő, vagy csizma, 1 pár papucs;
1 kalap, 1 sapka.

Nők részére.

3 öltözet ruha (1 ünnepi, 1 téli, 1 nyári);
6 ing, 3 alsó szoknya, 6 pár harisnya, 6 zsebkendő, 3
nyakkendő, 2 fejkendő;
2 pár cipő, 1 pár papucs;
1 szalma kalap.

Segélyszózat a székesfőváros gyengetehet- ségű népiskolai tanulóinak érdekében.

Tekintetes Székesfővárosi Tanács!

Az a kiváló gondosság és áldozatkészség, melyet a székes-
főváros tanácsa a tanügy fejlesztése körül tanusít, ad bátor-
ságot ahhoz, hogy egy még hiányzó, humanistikus és köz-
gazdasági tekintetben fontos intézmény létesítése érdekében
kérem ki az alábbiak számára a T. T. mindenre kiterjedő
figyelmét.

Köztudomásu dolog, hogy a népiskolába járó tanulók egy
része — mintegy 10% — gyenge tehetség miatt nem tud lé-
pést haladni a többivel, lassanként elmarad s év végén csekély
ismeretével osztályismétlésre utasítatik. A következő év sem
eredményez több sikert az előzőnél s így nem marad más

hátra, mint a gyermeket kizárni az iskolából, mint képezhetlent. A kizárást a törvény megengedi s e joggal e székes fővárosi iskolák igazgatói élnek is s a hatósági orvos közbenjárásával az ilyen gyermekeket néha még évközben is eltiltják az iskolába járástól.

A magasabb paedagogiai szempontok indokolttá teszik a kizárást. A gyengetehetségű gyermek hátráltatja a többit, annélkül, hogy reá nézve a közös tanulás eredménynyel járna. Másrészt azonban megfelelő viszonyok mellett a gyengetehetségű gyermek is tanusit előmenetelt.

A mennyire helyés tehát ez az eljárás a népiskola szempontjából, annyíra lesújtó és kegyetlen a szegény gyermekre nézve, a kitől ezáltal a lehetőség is megvonatott, hogy művelődhessék. A gazdagabb szülők gyermekei magán uton megszerezhetik még a szükséges ismereteket s a társadalomban érvényesülhetnek, vagyontalan szülők gyermekei azonban elzülленnek s a bennük szunnyadó erők és képességek kihasználatlanul maradnak, a mi közzgazdaságilag is veszteséget képez. Ez a veszteség nem szükségképeni.

Mert a mily kétségtelen, hogy a népiskolában, normalis tehetségű gyermekek között, önbizalmuktól megfosztva, gunynak kitéve, azzal a tudattal, hogy minden erejüket megfeszítve sem hagyhatják el az utolsó helyet, csekély képességük nem fejlődhet; olyan bizonyos az is, hogy hason tehetségűek között, a hol egyik-másik apróbb sikereket arathat a többi fölött, bizalmat nyerve, munkásságra ösztönözve a legszükségesebb ismereteket megszerezhetik s hasznos tagjaivá válhatnak a társadalomnak.

Ez a tapasztalat ösztönözte a külföld hatóságait arra, hogy a gyengetehetségű gyermekek számára külön kisegitő osztályokat állítsanak fel s az eredmények igazolták az intézkedés helyességét.

Az első kísérletek sikerén felbuzdulva ma már a művelt nyugat államaiban majdnem mindenütt állítottak fel kisegitő osztályokat.

Poroszországban p. o. a legutóbbi tanévben 27 városban voltak ilyen osztályok, a melyekben 2017 tanulót tanítottak (1894-ben 18 városban csak 700 tanulót képeztek.)

A kisegitő osztályok felállítását a székes főváros sem odázhatja el tovább, annyival kevésbé, mert az ilyenek felállítására alig jár jelentékeny anyagi megterheléssel, míg a nyereség, humanitárius és közzgazdasági szempontból is figyelemre méltó. Közzgazdaságilag a nyereség abban nyilvánul, hogy míg most e szegény kizártak koldusok, legjobb esetben megbizhatlan napszámosok lesznek, megfelelőleg tanítva, megbizható munkásokká, iparosokká válhatnak.

Humánus szempontból pedlíg alig lehet nemesebb feladatot képzelní, mint munkaképeűű tenni a veszendőnek induló embert s megadni neki ezáltal a boldogulás és boldogság eszközeit.

A kiségitő osztály felállítasát indokoltta teszi ezen szempontoktól eltekintve még az is, hogy a gyenge tehetségűek száma igen jelentékeny.

A VII. ker. népiskoláinak első fiú-osztályaiban találtam már annyi gyengetehetségű gyermeket, mely kiségitő osztály létszámát kiadja.

A jelen tanévben van ugyanis:

a Kazinczy-utczaí iskola 1 fiú osztályában	...	...	...	1
a Nyár-utczaí	"	"	...	2
a Wesselényi-utczaí iskola 1 fiú	"	...	...	8
a Dohány-utczaí iskola 1 fiú	"	...	...	2
a Murányi-utczaí iskola	"	"	...	5
tanuló, összesen tehát	...	...	...	18,

a kinek előmenetele eleve kizártnak tekinthető s a kinél a jó tehetségűekkel való közös tanulás semmi eredményt nem helyez kilátásba. Ez a szám még emelkedik a mult tanév végén kizárt gyenge tehetségűekkel, a kik a jelen évben nem is jelentkeztek; joggal feltehető tehát, hogy ezek száma csak ebben az egy kerületben meghaladja a 25-öt, a melynél többet egy ilyen kiségitő osztályban elhelyezni nem lehet.

Az egész székes főváros területén mintegy 120—130 ilyen szegény gyermek volna található.

Nem kételkedem abban, hogy ez adatok elégségesek lesznek arra, hogy a Tekintetes Tanács e szerencsétlen gyermekek érdekeit is felkarolja, azért a megvalósítás egyes szempontjaira is kiterjeszkedem.

Szerény nézetem szerint ezt a kiségitő I. osztályt, a Dohány-utczaí, vagy a Rottenbiller-utczaí iskolában kellenék lehetőleg még a jelen tanévben kísérletképpen felállítani.

A tanítással idősebb, nyugodt, szelid kedélyű s működésének nemességétől áthatott tanító volna megbízandó.

Az osztály az iskolaszék különös felügyelete alá volna helyezendő.

A tanszereket azon iskolából vehetné, a melynél felállítatik. A pótlásokra legfeljebb 50 frt volna szükséges.

A tanítás naponta 8—12 óráig tartatnék, hogy a meszszebb lakó gyermekek ne kényszeríttessenek kétszer megtenni az utat.

Tantárgyak: Szemléltető oktatás, írás, olvasás, számolás (a tizes számkörben) torna, rajz, ének volnának.

Természetes, hogy mennyiségileg kevesebb végezhető el ilyen gyermekekkel, azért a tananyag a népiskola I. osztályánál kevesebb kellenék, hogy legyen.

Általánosságban így körvonalazható a „kisegítő osztály“ és helyzete, a részletekben ezen iskolára is a székes főváros egyéb népiskoláiban fennálló szabályzatok és rendelkezések volnának az irányadók.

Az iskolákban talált gyengetehetségű gyermekek mindannyian a szegényebb néposztályból kerültek ki, köztük olyanok is vannak, a kiknek szülői maguk is elismerik, hogy a gyermek tanítása több gondot és fáradságot igényel s ennek dacára alig fog eredménnyel járni.

Ez a körülmény talán eloszlathatja azt az aggodalmat, hogy a szülők vonakodnának gyermekeiket a kisegítő osztályba küldeni. Ennek látogatása különben még azáltal is elősegíthető volna, hogy a gyermekek a kisegítő osztály felállítását követően a népiskolából egyszerűen adnának, kizártnának. Ha azután azt látják a szülők, hogy gyermekeik előhaladást tesznek, vonakodásuk önként megszűnnék s az intézkedésben megnyugvást találnának s azt áldásnak tekintnék,

Tekintetes Tanács!

Ha csak arról volna szó, hogy az intézmények száma egygyel szaporíttassék, hogy ezzel is dicsekedhessünk a külföld előtt; ha csak az lebegett volna szemeim előtt, hogy a főváros tanügyének egyik ágában a külszín kedvéért fejlődés éressék el, aligha léptem volna a Tek. Tanács elé; a székes főváros annyi dicséretet tud felmutatni tanügyi téren, hogy nem szorul reá arra a szerény levélkére, mely babérkoszorújának tömörségét alig észrevehetőleg növelné. De mert ez az intézkedés nem annyira a dicsőség növelésére alkalmas, mint inkább annak a sok veszendőbe menő léleknek megmentése végett szükséges, a ki elzüllik s sohasem ébred emberi méltóságának tudatára, ha szellemi képességei nem fejlesztetnek s mert ez csak úgy lehetséges, ha külön a népiskolától, elemibb módszer szerint vezettetik be az ismeretek birodalmába, ezért tartottam szükségesnek, ez ösztönzött arra, hogy e szegény szerencsétlenek érdekében szót emeljek s újra is kérjem a T. T. kegyeskedjék intézkedni, hogy ezen gyermekek a népiskolából kivétessenek s külön „kisegítő osztályban“ taníttassanak.

Budapest, 1897. október hóban.*)

Scherer István.

*) Ezen beadvánnyal a tanügyi osztály, — melynek vezetésében időközben változás állt be, — nem foglalkozott, legalább eddig semmi éle válasz nem érkezett reá, pedig talán érdemes lett volna.

Vegyesek.

A nemzetközi gyermekvédő kongresszus előkészítő-bizottsága az alábbi felhívást bocsátotta ki a napokban:

Üdvözet a gyermekszertetet nevében!

Nemzetközi gyekmervédő kongresszus lesz a jövő évben, 1899. szeptember havában Budapesten. Az 1896-ban Firenzében tartott kongresszus határozta el ezt Budapest székesfőváros hatóságának Malcomes Jeromosné báróné által tolmácsolt meghívására s a magyar székesfővárosban a gyermekvédelem ügyével foglalkozó negyvenkét egyesület és társulat nagyobb részének kiküldötteiből alakult előkészítő-bizottság megtette a szükséges előmunkálatokat.

Ma, midőn *József cs. és kir. főherceg úr Ő Fensége* az előkészítő-bizottság felkérésére a kongresszus védnökségét elfogadni kegyes volt s Budapest székesfőváros hatóságán kívül, mely „hazafias lelkesedéssel áthatott örömmérettel“ fogadta a kongresszus megtartásának hírét, a nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi, belügyi, igazságügyi és kereskedelmi miniszter urak, továbbá Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegye hatósága és a budapesti főügyészség külön kinevezett kiküldöttek által is résztvesznek a kongresszus előmunkálataiban s megígérik a további közreműködést, az előkészítő-bizottság április hó 26-án tartott nagygyűlésének határozata alapján elérkezettnek látjuk az időt, hogy a hazai és külföldi szakférfiakat, ügybuzgó nőket, továbbá a gyermekvédelem ügyével foglalkozó hatóságokat és testületeket felkérjük, hogy ezen a kongresszuson közreműködni s e végből mindenképp tagokul jelentkezni s esetleg megbizottaitkat megnevezni sziveskedjenek.

Mellékelve közöljük a kongresszus szabályzatának tervezetét és az előkészítő-bizottság által megállapított tétéleket, melyekből kiki meggyőződhetik, hogy a kongresszus munkálatai nemcsak nagyfontosságúak, de közérdekűek is lesznek, mivel tárgyalásai minden fontosabb kérdést felölelnek, melyek a gyermekekre vonatkoznak s melyek alkalmasak arra, hogy a gyermekszertetetet ápolva és terjesztve, az emberbarátok és kulturpolitikusok magasröptü eszméinek alapot és közérdeklődést teremtsenek.

A tagsági díj a részvételre egyénenkint 5 forint, sőt tekintetbe véve a gyermekek ügyével kiválóan foglalkozó paedagógusok érdeklődését: gyakorló tanítók és nevelők, valamint tanintézetek számára csak 2 frt 50 kr. Oly csekély összeg, melynek egyedül a kongresszus naplója, mely körülbelül 50 ivnyi terjedelmű s a gyermekügyre vonatkozó nagyfontosságú

szabályainak s legutolsó évi jelentésének egy példányát az közleményeknek valódi kincstára, teljes egyenértékét képezi.

De ezenkívül gondoskodni fog a rendező-bizottság arról is, hogy a kongresszuson résztvevők mendegyike részesüljön az ily alkalmakkor szokásos kedvezményekben, — minők vasuti és hajózási díjmérséklések, kedvezményes részvétel a kirándulásokban, kiállítás megtekintésében s más társas összejöveleiben, — mindenek felett pedig gondoskodik egyes, a kongresszus céljaival összeköttetésben álló becses nyomtatványok kézbesítéséről.

Mindezekről a kongresszus értesítője fogja a beiratkozott tagokat részletesen tudósítani, mely értesítőnek ezentul megjelenő számaikat minden tag megjelenése után azonnal megkapja.

A tagsági díjak a bizottság pénztárnokához: dr. *Mandelló* Károly úrhoz (Budapest, V. ker., Sas-utca 6.) küldendők be, másnemű ügyekben pedig a kongresszusi iroda vezetője: *Scherer* István úr, (Budapest, XIII., Sándor-utca 38.) ad felvilágosítást.

Hiszszük és reméljük, hogy hazánk művelt közönsége és egyletei tömegesen csatlakoznak hozzánk. A gyermekvédelem és a gyermekszeretet nemes eszméje nem egyéni feladat, ezreknek kell közreműködni, hogy biztosan rakhassuk le a szebb jövő alapját, melynek munkásai a megmentendő gyermekek lesznek.

Kelt Budapesten, 1898. június havában.

A kongresszus előkészítő-bizottsága nevében:

Rakovszky István, elnök Gróf Teleki Géza, az igazgatóság elnöke. Bárány Dániel Ernőné, az ünnepélyrendező bizottság elnöke. Bárány Malcomes Jeromosné, a jótékonyági szakosztály elnöke. Dr. Bókai János, az orvosi szakosztály elnöke. Dr. Csemeghy Károly, a jogi szakosztály elnöke. Dr. Mandelló Károly pénztárnok. Dr. Katona Béla, az igazgatóság ügyvivő alelnöke. Dr. Kovács Gyula, a kiállítási bizottság elnöke. Péterfy Sándor, a paedagogiai szakosztály elnöke. Rákosi Jenő, az irodalmi bizottság elnöke. Gróf. Teleki Géza, az emberbaráti szakosztály elnöke, Scherer István, titkár.

* * *

Tekintetes Elnökség!

Az 1899-ik évben tartandó nemzetközi gyermekvédő kongresszus idejére tervbe vétetett egy oly füzet kiadása, mely magában foglalja hazánk összes egyesületeire vonatkozó adatokat s tájékoztassa az érdeklődőket az egyesület alapítását, célját, működését stb. illetőleg

Hogy ezen füzet kiadása lehetővé váljék, tisztelettel kérem a Tekintetes Elnökséget szíveskedjék az egyesület alap-

szabályait s az évi jelentés egy példányát az alábbi czimre beküldeni s a mennyiben a jelentésben a kívánt adatok megtalálhatók nem volnának, az alább jegyzett kérdésekre is a választ megadni.

Szíves előzékenységeért előre is köszönetemet fejezve kiváló tisztelettel maradtam

Budapest, 1878. július hóban.

Scherer István

a kongresszus titkára.

VIII., Sándor-u. 38. sz.

1. Mikor alakult meg az egyesület?
2. Kinek a kezdeményezésére?
3. Hány alapító tagja volt a megalakulás évében?

pártoló	"	"	"	"	?
rendes	"	"	"	"	?
tiszteletbeli	"	"	"	"	?
4. Hány alapító tagja van jelenleg?

pártoló	"	"	"	?
rendes	"	"	"	?
tiszteletbeli	"	"	"	?
5. Mennyi az évi bevétele?
6. Hány korona állam segélyben részesül?

városi	"	"	?
egyébb	"	"	?
7. Kik a tisztviselői?
8. Hivatalos czime?

A Magyarország Vármegyéi és Városai című nagy honismertető diszmű kiadóvállalata, eddig tudvalevőleg csak a teljes műre fogadott el megrendeléseket és így a becses munka egyes kötete az érdeklődők által megszerezhető nem volt. A kiadóvállalat most, a számos oldalról érkezett kívánságnak engedve, elhatározta, hogy egyes köteteket 8 frtos árban küld a megrendelőknek. Most tehát lehetővé vált, hogy mindenki a saját megyéjét külön, önálló elegáns kötetben rendelheti meg. Minden egyes kötetben legalább négy színes kép, 6—10 fénynyomat, több műmelléklet, térkép és 400 a szövegbe nyomott kép foglaltatik. Ezen nagyszabású diszműből eddig megjelent három kötet: *a)* Vas vármegye, Szombathely és Kőszeg szab. kir. város, *b)* Abauj-Torna vármegye és Kassa szab. kir. város, *c)* Fiume és a magyar-horvát tengerpart, tehát ezentul egyenkint is nyolcz frtért rendelhetők meg, de kizárólag csak az Apollo irodalmi részvénytársaságnál Budapest, VII. kerület, Rottenbiller-utca 46. — Előkészítés, illetve feldolgozás alatt vannak, vagyis legközelebb jelennek meg: Nyitra, Szabolcs, Bihar, Kolozs és Maros-Torda vármegyék illusztrált monográfiái.